

Ο μονόλογος του Μ. Αναγνωστάκη «Είμαι αριστερόχειρ ουσιαστικά» είναι ένα μνημείο αφιερωμένο στην ειλικρίνεια, με όρους εξομολόγησης

Αναγνωστάκης αυτοβιογραφούμενος

Του ΒΑΣΙΛΗ Κ. ΚΑΛΑΜΑΡΑ

Ο Μανόλης Αναγνωστάκης (1925-2005) σταμάτησε να γράφει ποίηση το 1971. Ήταν μια συνειδητή επιλογή, γιατί πίστευε ότι τα ποιήματα ανήκουν στη νεότητα. Τότε; Ο αυθορμητισμός ούτε καν σκέφτεται τις ρυτίδες του χρόνου. Όλος, μα όλος, ο μονόλογός του «Είμαι αριστερόχειρ ουσιαστικά» (εκδόσεις Πατάκη) είναι ένα μνημείο αφιερωμένο στην ειλικρίνεια, με όρους εξομολόγησης, χωρίς να γίνεται ούτε σε μία αράδα μελιστάλαχτη. Δεν είναι αυτοβιογραφικό κείμενο. Βρέθηκε στα κατάλοιπα του ποιητή, με την ένδειξη «Προς μελλοντικούς αναγνώστες και μελλοντικούς μελετητές». Δεν ήταν ούτε μία παραγγελία που, λόγω απρόβλεπτων συγκυριών, έμεινε στο συρτάρι.

Ο μονόλογος είναι μία συνέντευξη του Μανόλη Αναγνωστάκη στον τότε «άγνωστο δημοσιογράφο, με ανεκδήλωτες ακόμη λογοτεχνικές τάσεις» Μισέλ Φάις. Χρειάστηκαν δύο επισκέψεις στο σπίτι του ποιητή, στην Πεύκη, στις 4 και 9 Νοεμβρίου 1992. Την έκδοση, που κυκλοφόρησε μόλις χθες, την προλογίζει ο δημοσιογράφος και ποιητής Παντελής Μπουκάλας και το επίμετρο ανήκει δικαιοματικά στον Μισέλ Φάις.

Ας ξεκινήσουμε από τις ποιητικές αγάπες του αυτοβιογραφούμενου δημιουργού. Αγαπούσε τον «μεταφυσικό» της εθνικής ιδέας Ανδρέα Κάλβο, γιατί «λέει πράγματα ασύλληπτα». Αντίθετα, είχε ενστάσεις για τον οικουμενικό της Αλεξάνδρειας Κωνσταντίνου Π. Καβάφη: «Ο Καβάφης κολακεύει τον κόσμο, τον κολακεύει διότι βλέπει σ' αυτόν την απήχηση που μπορεί να έχει ο κόσμος σ' αυτόν». Υποκλινόταν στον «μεγάλο ποιητή» Γκιγιόμ Απολινέρ, του άρεσε ο Φρανσίσ Ζαμ, είχε διαβάσει σε μετάφραση και τον είχε συγκλονίσει ο Ουόλτ Ουίτμαν.

Αναρωτιέστε πώς δούλευε τα ποιήματά του; «Τα ποιήματά μου δεν τα διορθώνω ποτέ, όπως έρχονται τα γράφω. Κάνω μια ελαφριά διόρ-

θωση, μερικές λέξεις, μερικές φράσεις ή τα εγκαταλείπω τελείως». Μίλαγε ανυπόκριτα για το εργαστήρι του. Και κοιτώντας προς τους μετά τον θάνατό του «τυμβωρύχους» της φιλολογίας τούς απέτρεπε: «Δεν υπάρχουν ποιήματά μου αδημοσίευτα. Λοιπόν, μην ψάχνει κανείς να βρει ποιήματά μου αδημοσίευτα. Δεν υπάρχει κανένα».

Αποστρεφόταν την ετικέτα, που τον καταχώριζε στους «ποιητές της ήττας»: «Δεν νομίζω ότι είμαι πολιτικός ποιητής. Είμαι ερωτικός και πολιτικός μαζί. Είναι η εποχή που τα συνδύαζε αυτά τα δύο. Δηλαδή δεν μπορούσε να είναι κανείς ερωτικός ποιητής, ξεχνώντας το πολιτικό πλαίσιο εκείνης της εποχής, που ήταν φουντωμένα τα πολιτικά πάθη».

Αν και βγαλμένος από τα σπλάχνα της Αριστεράς, δεν περίμενε να γεράσει για να συνειδητοποιήσει τα αρνητικά της πολιτικής του κομμουνιστικού κόμματος, αφού είχε διαγραφεί από το ΚΚΕ ήδη από το 1946. Τολμούσε μάλιστα να βρεθεί απέναντι στους συντρόφους τού πάλαι ποτέ ΚΚΕ εσωτερικού, με τους οποίους μοιραζόταν τις ίδιες θέσεις: «Και με διέγραψαν οι άνθρωποι αυτοί που, μετά από τριάντα πέντε, σαράντα χρόνια θα ήταν στο ΚΚΕ εσωτερικού, οι οποίοι ήταν και καθοδηγητές μου».

Ούτε η λογοτεχνική Αριστερά ήταν εικόνα ιδεολογικής ορθοδοξίας για τον Μανόλη Αναγνωστάκη, γι' αυτό μπορούσε να ξεχωρίσει τα θετικά και τα

αρνητικά της. Κι αυτή την αντιμετώπισή του δεν την έκρυψε όταν εξέδωσε το σημαντικό για τη διετία '59-'61 περιοδικό «Κριτική»: «Ενώ η Αριστερά έδειχνε ότι ήταν μια δύναμη προοδευτική, δημιουργική, ήταν αντιδραστική στον πνευματικό τομέα. Εμενε σε πρότυπα του '40-'45. Και δεν μπορούσε να συλλάβει τη μελλοντική φωνή των γεγονότων».

★ Όλα τα ποιητικά Βιβλία του Μανόλη Αναγνωστάκη κυκλοφορούν από τις εκδόσεις «Νεφέλη».

